

A TÁBOROK ÉLETE.

Reggel 5 órakor harsog a kürt és a napostiszt vezetése alatt pár pillanat múlva már folyik a testedző reggeli torna. Nagyszerű látvány 70 magyar legény ritmikus mozgása a hajnali fényben. 10 pernyi gyakorlatozás után a fiúk mosakodáshoz, tisztálkodáshoz fognak s magukat ép úgy, mint a táborkörletet (barakkok, melléképületek, stb.) katonás renibe hozzák.

6 órakor reggeli (kávé, tej, köménymagos leves), negyed 7 órakor zászlófelvonás és reggeli ima, utána felszerelés átvétele s kivonulás a munkahelyre. A zsemlyeszínű zsávolruhában elvonuló, nótázó század büzkén halad a munkahely felé.

Feszülnek az izmok, omlik a göröngy, működik az ásó, csattog a csákány és fél 10-kor már farkasétvágygal várhatja a második reggelit a munkaszolgálatos, amit a bajtárszakács vezetésével talicskán hoz a készülség valamelyik tagja. Most lekváros, mézes vagy vajaskenyeret kapnak. 10 órakor újra kezdődik a munka és 13 óráig tart. Bevonulás, szerszámtisztítás, mosakodás s már zúg is napos hangja: Kihallgatáshoz sorakozó!

Mint a katonáknál, itt is a kihallgatáson történik a szolgálat átadása, átvétele, kérelmek meghallgatása. Olykor kihallgatásra rendelt is jelentkezik a táborparancsnok előtt, aki a vétségnek megfelelően fenytést szabhat ki.

14 órakor ebéd, 15 órától 17 óráig pihenő. 17 órakor kezdődik a honvédelmi kiképzés, 18 órakor előadás. A kötelező előadások címei:

A bajtársi szellem. Korszerű honvédelmi kérdések. Kémvédelem. Lég- és gázvédelem. Ipari sztrájk és szabotázs. Tereptan, térképolvasás. A magyar katonaszolgálat. Ezt a parancsnokság tagjai tartják.

Jönnek vandorelőadók is: fiatal egyetemi tanárok, tanársegédek, országgyűlési képviselők, akik a következő témákról beszélnek:

A közigazgatás és az ember. Magyar gazdasági érdekképviseletek. Gazdaság-, munka- és pénzügy. Nemzetszervezés. Nemzetiségi kérdés. A magyar öntudat. A korszerű magyar. Minden előadást vita követ, mely az előadás után kezdődik, a táborfőnöknél folytatódik s rendszerint másnapra is átnyúlik.

Hetenként egyszer-kétszer van zárt, a táborozás ideje alatt legalább kettő nyílt (a közönség bevonásával) táborfőnök. Egyébként a munkaszolgálatos kimenőt kap a negyed 10 órakor megtartott másnapra szóló parancskiadás és a fél 20 órakor elkövetkező vacsora után.

Tehát fél nyolc-háromnegyed nyolc órától kimenője van 22 óráig (10 óra). 22 órakor zeng a kürt, takarodó. Lepihen a tábor, hogy másnap ismét teljes lendülettel végezhesse a műszaki munkát, frissen a honvédelmi gyakorlatozatokat és a szellemi önnevelést.

Péntek kubikos nap. Ekkor 9 óra tartamu a műszaki munka s a hideg ebédet (szalonna, kenyér, stb.) a munkahelyen fogyasztja el a század. Péntek este kimenő nincs.

Vasárnap eltávozást kaphat a munkaszolgálatos, indokolt esetben (halál, vizsga, sorozás) pedig szabadságot is. Egyébként az öt hetet a táborban kell töltenie, az E. Ö. M. szervezeti és fegyelmi szabályainak megfelelően.

TANULSÁGOK.

Fentiekből kitünőleg az E. Ö. M. tábor élményiskola, amelynek áldásai és férfias megpróbáltatásai, kedves epizódjai és komoly órái hasznosan szolgálják a fentebb vázolt célokat, s egyeneslelkű, Istenben és önmagában bízó, munkában elzett, fáradhatatlan, készséges és fegyelmezett ifjú nemzedék kitermelése nem illuzó!

Természetes, hogy ez csak az általánosan kötelező munkaszolgálatban érhető el, az E. Ö. M.-ban csak megkö-

zelíthető, hiszen a magyar egyetemi és főiskolai hallgatók, a katonai szolgálatot még nem teljesített tanítók és érettségizett ifjak ezrei közül csupán 24-32 vezető és 72×12, összesen kb. 980-900 ifjú vehet részt maximum a mai költségvetési keret miatt egy nyáron az önkéntes munkatáborokban.

Sok-sok ezer ifjú távolmarad. Nem mind lustaságból hanem sok kényszerűségből is, hiszen hiába végtelen a tér, mely munkára hív, pénzügyi okok megátolják egyelőre (!) ezek bekapcsolását.

Pedig akik voltunk már munkatáborban tudjuk, hogy milyen nagyszerű, mikor egy kibontakozó vitában megszólal a kolozsvári tanító és a szegedi bölcsész, a pécsi orvostanhallgató és a mezőkövesdi matyó jogász, Ungvár fia és a szombathelyi diák.

Az ország minden részéről hozott sokszínű tudás villan s más-más dialektussal esendülnek az érvek és a nagy eszellemi mérkőzésben új, egyetemes nézőpontú kultúra és nemesveretű magyar öntudat csiszolódik időtállóvá, tűzpróbássá.

Nagy pillanat az is, mikor a falu (város) és az egyetemi munka együtt énekel s a családból kiemelt munkaszolgálatos kedvet kap a környék tanulmányozásához, a nép az értelmiségiek eme csoportjának bensőségeiből megismeréséhez.

A MUNKASZOLGÁLATOS TANUL ÉS TANÍT.

Tervszerűen és módszeresen folyik a kedélynevelés, a lélekformálás, a korszerű magyarságtudat felszítése, hogy ha majd az egykori munkaszolgálatos a modern nemzeti célkitűzések önálló munkása lesz, akkor is kellő tapintattal és eréllyel működjen örhegyén, vezéresillaga pedig az E. Ö. M. táborban megtapasztalt bajtársi szeretet és magyar öntudat legyen!

Gyakran elhangzik az az aggodalom, hogy a vezetőképző tanfolyamon kiiktatott táborparancsnoki kar nem mindenben felelhet meg tökéletesen feladatainak.

A tanfolyamot ugyanis olyan időben kénytelen rendezni a Főparancsnokság, mikor az egyetem és főiskola hallgatói közül a legjobbak alapvizgára, szakvizgára, vagy kollokviumokra készülnek s nem mehetnek el ösztöndíjak, szorgalmi jegyek, stb. miatt a tanfolyam s az E. Ö. M.-ban való ideiglenes táborvezetésért kevesen voltak hajlandók egy évet áldozni az országépítés jelenlegi és további szolgálatára.

Világos tehát, hogy állandó parancsnoki kart kell összeválogatni, akik nemcsak érettségit tettek, hanem «érettek» minden vonatkozásban, amit a táborvezetés felelősségteljes szerepe követel.

Természetesen ehhez áldozatos lélek és széleskörű tudás szükséges, de látjuk, hogy vannak hála Istennek olyanok, akik ezt élethivatászerűen el tudják majd látni.

Az eddigi eredményeket azonban eltagadni, vagy elferdíteni botorság, tudatlanság vagy léhaság s tudjuk, hogy az E. Ö. M.-ról öntött fölénytel főleg azok szoktak szónokolni, akik vagy nem vettek részt soha E. Ö. M. táborban, vagy ha ott voltak kísérletet sem tettek ideálisabb tábori élet kialakítására.

Ez az igazság.

Értéke sok irányban van s még jelentősebb lehet.

Hogyan?

Ifjúsági szervezeteink állandó fejlődése közben (Leventék, eserkészek, bajtársi mozgalmak) az E. Ö. M. sem maradhat mai keretei között, hanem ki kell szélesednie és a magyar értelmiségi ifjúság ezreit össztömörítve vinni mindnyájunkat az Egyetemes Magyar Nemzeti Munkaszolgálat óriási országépítő munkája felé...

Kun-Molnár Sándor:

Kodolányi

Az utóbbi időben sokat emlegettek: sokan meggyalázták, kevesen védték. Az ifjúság sokáig némán tűrte ezt az aránytalan harcot s kicsit félelemmel látta, hogy mindaz, amiről az erkölcsi igazság, az örök szépség és humánus védjegye alatt iskolapadokban és szemináriumokban hallott, olvasott, egyszerre meginog, az okos tanárok és könyvek árnyékából előkigyózik a valóság, a gyakorlat, egészen más elvekkel és eszközökkel, s nyelvét öltögeti a tisztultabb felfogás, az eszmeibb meggyőződés felé. Félelemmel tapogatta ennek a küzdelemnek a vigasztalan durvaságait, bőrén érezte az ütések kegyetlen örömet, de hitte, hogy mindez időleges és hiábavaló. Lelkében már megérezte a fölszívódott szépségek és igazságok örök értékét, a kitáruult valóság meztelen tanulságait, a vezetés, irányítás, okosságát, és jóindulatát: ösztönösen mérlegelni tudta az egyetemes magyarság egyfajta életérzésével Kodolányi János írói értékét. Ez az értékelés még az író meghurcoltatása előtt kialakult, nem befolyásolhatták idegen érdeklőségek, sem a kedvetlen hírlaphangulat.

Kodolányi írói pályája nyílt, nincsenek törekséi, s kezdetétől máig folyton emelkedő. Első novellái és kisregényei már megmutatják az író egész érzelmi, gondolati és akaratvilágát, csak a kibomlás, a valószínűség és tanítások mélyülnek, szélesednek egyre fokozottabban. Írásaiból mind erősebb körvonalakkal bomlik az ormánsági táj, lép elibénk az ormánsági nép, hallható kiáltás. A Dráva és a Feketevíz vidéke elevenedik meg Kodolányi írásaiban, megrázóan érzékeltetve a gazdag magyar táj megállíthatatlan agóniáját. A Tavasz fagy és a Futótűz megnyitja előttünk az író gyermekkorának hasadékeit, melyeken beláthatunk az első benyomások, élmények két nagy rétegébe, az úri ház és a parasztság életének titkaiba. Az élmények egyre szaporábbak és határozottabbak, a két világ egyre sűrűbben ütközik és az író végül is pártállásra kényszerítik: vagy a vidéki úriasság, vagy a parasztszolgálat. A Feketevíz és a Szakadék mutatják, hogy milyen hamar eldőlt ez a belső küzdelem a parasztság javára. Az író egész lelkével feléjük fordul: átéli életük minden moccsát, problémáit teljes vakságát és reménytelenségét. Írásai nyomán kialakul egy újfajta parasztszemlélet: az exaltált, folyton háborgó és önmagát emésztő paraszt irodalmi ábrázolása. Műveiben szinte rétegeződnek a paraszti lélek legsötétebb alapmegnyitványai, sajátosan az ormánsági környezetbe ágyazva. A börtön állandó érzelmi feszültsége, a könyörtelen materializmus robbanó indulatai, a vagyongyűjtés fojtogató láza: a paraszti lélek egyetlen rétegeinek álcázatlan bemutatása. Beletartozik ebbe a lélekbe Szép Zsuzka komor balladája, beletartozik a Sötétség hatalmas pusztító ereje, a magzatelhajtás. Az író komoly sőtái ezek a könyvek az ormánsági tájon, az igazságot szerető embertárs mindent leleplező mozdulatai, a segítség, a javítás szándékával. Sokkal több Kodolányiban a segítő célzat, semhogy tömegével idézhetné szülőföldjének idilljeit. Békésebb, nyugodtabb színék alig találhatók írásaiban (Küszöb; — József, az ács).

Írásainak másik nagy rétegét történelmi regényei alkotják. A Vas fiaiban három ormánsági legény sorsán át kibontja előttünk a talárláras-korabeli magyarság életét: az urak és parasztek, veze-

tők és vezetettek rendjét, a két társadalmi réteg merev elkülönítését. Nincs ebben a középkor-ábrázolásban semmi szentimentalizmus, semmi arisztokratizmus: a történelem maga a parasztság s az is a maga tragikus keménységében. Boldog Margit-ban a kor szellemi világát eleveníti meg a Margit-legenda alapján. A nagy melegséggel ábrázolt apáca-lélek halk rezdülései mögött a Szent Domonkos rend erejét érezzük lüktetni, amint gyorsan, ellenállhatatlanul áramlik át a magyarság széles tömegeibe. Julianus barát-ban a magyarság első igazán nagy szerelmesének eposzi vállalkozását rajzolja meg, minden felekezeti elfogultság nélkül és tökéletesen átélve-ábrázolva a fiatal szerzetes belső kibontakozását. Alakja ízig-veéig a kor gyermekei, akik mélyen érzetik a kor két nagy indulatát, az öntudatos fajszeretetet és az idegengyűlöletet. Kodolányi szinte külön nyelvet teremtett ezekhez a történelmi regényekhez: nyelvalkotása első sorban az akusztikai elemek teljes kihasználását jelenti, hangulatosan archaizál, fölhasználja a kódexirodalom nyelvének lehetőségeit, de alapjában véve ez a nyelv egy csodálatos, eddig ismeretlen népmese nyelve.

Még több szépséggel árad ez a nyelv az Istenek című regényében, mely nyelven és jellemeken át történelmünk legválságosabb és legkődösebb korszakába vezet: ez euráziai lélek bölcsőjéhez.

De legalább futólag emlékezzünk meg a finn-magyar testvériség és kultúrkapcsolatok elmélyítése érdekében tett fáradozásairól. Suomi titka, Suomi a csend országa című könyvei és megszámlálhatatlan cikke szinte szórják a szeretetnek azt a fájdalmasan, de anyásan tápláló melegségét, ahogyan Kodolányi ráhajlik a finn testvér-tájra és lélekre.

Kodolányi írásait lehet különböző szempontból értékelni, de ez nem a mi feladatunk. Ezekből az írásokból mi eleven tanulságokat vonunk le, belsónket állandóan alakító erők, intések és útmutatások gazdagságát üdvözöljük minden Kodolányi-műben. Ezek a könyvek megtanítanak a tudomány komoly megbecsülésére, a föltétlen tárgyilagosságra, az alapos előkészület fontosságára, a felekezeti elfogultatlanságra és türelemre, s megtanítanak a legbecsültebb írói magatartás felismerésére: — a faji-bűnök etikus szemléletére és ábrázolására, a nyers őszinteségre és a nemes írói szándék állandó érzéttetésére. Kodolányi a mi szemünkben igenis a legerkölcsösebb magyar írók egyike, akit nem a mosdatlan száju és lelkű parasztek fölfedezése, hanem a parasztság lelkében eltemetett erkölcsi tisztaság kibontakozásának vágya avatott íróvá, aki nem tud írói témához nyúlni anélkül, hogy írásaiból ne vonhatna le bárki életfontosságú erkölcsi tanúságot.

Vajjon tudja-e Kodolányi, hogy az ifjúság milyen nagy szeretettel fogadta az Esti beszélgetések gyűjteményes kiadását, hogy mennyire dédelgeti magában ezeknek a beszélgetéseknek a mély tanításait, komoly figyelmeztetéseit, a helyes tájékozódásnak ezt a nagyon időszerű megfogalmazását? Ha tudná, talán cseppet sem keserítene meg nappalait és éjtszakáit az írgyek sziszegése, — hanem teljes lelkével a fiatalság felé fordulna, okos fajszeretetével gondozná „kelet népének” új hajtásait, hogy hiánytalanul lelkükbe oltsa a maga európai magyarságszemléletét és európaiságunk helyes fogalmát.